

WINSTON CHURCHILL se vozi po Zed. državah, kamor je prišel na počitnice, predvsem v toplo Florida, in se raduje, da mu ni treba imeti nadleg, ki jih imata sedaj polne roke njegov naslednik Clement Attlee in minister vnašnjih zadev Ernest Bevin.

Kdo bo naslednik fašisma v Španiji in komu v korist?

Podtalna borba pod masko demokracije v priderkve, plemstva in kapitalizma v Španiji. — Franco vprizoril novo morilno orgijo

Koncem februarja je bilo v Španiji obsojenih v smrt 14 socialistov in liberalcev, nad 40 pa obsojenih v ječo od pol leta pa do 12 let.

Med obsojenimi v smrt, katerim je bilo življenje vzeto nekaj dni predno je Francija oznanila, da bo zaprla mejo med sabo in Španijo, so bili taki, ki so skoz ves čas vojne sodelovali z zavezniki in izpodkopavali Francov režim.

Demonstracije v Franciji proti dvoobraznosti

Dočim je Franco pomagal Hitlerju in Mussoliniu, so španski republikanci tvegali vse, in storili kolikor so mogli, da bi pomagali Angliji, Zed. državam ter drugim zavezniškim deželam za poraz fašizma ne samo v Nemčiji in Italiji, temveč tudi v Španiji, kjer so bori za demokratično republiko toliko pretrpeli, da ne bi jim zapadne sile hotele nuditi pomoč na kakrsen način.

Ko pa se je Franco spet osmeil obsojati opozicionalce v smrt, je zašumelo v Franciji in francoska vlada, v kateri dominirajo levicarji, se je zgenila in ozanila svetu, da kar se nje tiče, smatra Francov španski režim za povsem "nezaželen" in za sovražen demokraciji in za nevaren miru v Evropi.

Francoško delavstvo je dalo tej potezi moralno podporo z demonstracijami proti fašistični španski vladi in enem vpraševalo ameriško in angleško vladu, čemu ne prekineta diplomatskih odnosa v poslednjem ostankom Hitlerjevega-Mussolinijevega osišča v Evropi?

Neucinkovite poteze

Ameriška vlada je sicer že večkrat namignila, da bi rada v španski vladi "spremembo", a da bi bila pri tem kaj določnega storila, tega ni hotela. "Ustavite ji pošiljanje gasolina, žita in drugih potrebščin, pa bo Franco avtomatično padel," — so se glasili nasveti našemu državnemu departmantu, kakor so se slični nasveti ponavljali drug za drugim v slučaju Japonske, kateri je ta dežela pošljala železo, olje in različen drug vojni material skoraj do dneva, ko je bil vprizorjen napad na Pearl Harbor.

Strah pred "komunizmom"
Ako bomo skušali odpraviti

ALI SMO RES ŽE TIK PRED TRETO SVETOVNO VOJNO?

Govor ameriškega državnega tajnika, ki ga je imel 28. februarja na naslov Rusije, tolmačijo mnogi za ultimatum Moskvi in za uvodno poglavje v novo vojno.

Cikaška Tribuna, ki je Sovjetski uniji vseskozi sovražna, je Byrnesa zaradi njegovega tona oстро prijela, ker ga dolži, da tira demokratska administracija Zed. države že tretjič v vojno — vsakikrat v namenu oteti imperializem Velike Britanije. Omenjeni list pravi, da smo jo dvakrat rešili nemške nevarnosti, sedaj pa se pripravljamo na spopad z Rusijo, ker je Angliji postala ona nevarna.

Tribunin člankar meni, da smo sedaj bliže vojni, kot pa smo bili leta 1937, ko je pokojni Roosevelt v svojem govoru v Chicagu priporočil kvaranteno proti agresorjem. Rusija je dal Byrnes določeno razumeti, da Zed. države ne bodo trpele agresivnosti in če z njo (Rusija) ne odneha, je naša dežela pripravljena nastopiti z oboroženo silo.

V Moskvi sicer lahko odgovore, da so na konferenci zdržanih narodov v Londonu bili baš sovjetski delegati proti agresivnostim. Saj so le oni hoteli, da naj zborovalci izvolijo komisijo, ki bi preiskala angleške nasilnosti v Indoneziji in bili so oni, ki so Anglijo obdolžili, da je poslala svojo armado v Grčijo v podporo reakciji. In podprli so zahtevo Lebanon in Sirije za odhod angleške in francoske okupacijske armade.

Se predno je bila minula vojna končana, so mnogi v Zed. državah in v Angliji trdili, da miru ne bo, dokler se tudi z Rusijo ne "obračuna". Španski diktator Franco ves čas trdi, da je glavna nevarnost svetu "komunizem" in Vatikan to misel vztrajno podpira.

"Chicago Tribune" pravi v izdaji z dne 2. marca, da so v Londonu in v Washingtonu nenačoma spoznali, da je v Evropi lakota in posebno v Nemčiji. "Tribune" je sicer Nemčiji zelo naklonjena in ako bi bilo po njenem, bi ne šli v vojno proti nji in Hitler bi še lahko gospodoval. Toda to novo spremembo stališča napram Nemčiji v Washingtonu in Londonu "Tribune" tolmači za znamenje, da je namen ameriške in angleške vlade Nemčijo obnoviti v močno državo za zagajzdo med zapodom in Rusijo. V tem mišljenju ni osamljena, ker to namero v Moskvi Američanom in Angležem javno predbacuje.

Eno je jasno iz teh sporov, in to je, da dokler se ne odpravi vzrokov, ki porajajo vojne, bo trajen mir nemogoč, čeprav imamo organizacijo "zdržanih" narodov.

ZAVEZNIŠKA MEJNA KOMISIJA ZA PRIMORSKO ODŠLA NA SVOJE DELO

To dolgih prerekanjih so se zastopniki Anglie, Zed. držav, Francije in Sov. unije le zedinili za poset spornega ozemlja, ki ga hočeta Jugoslavija in Italija, oziroma, ki ga vlada v Rimu zahteva zase, kakor jе je bilo dodeljeno po prejšnji svetovni vojni.

Na tem mestu v prejšnji številki smo poročali o depesah Friderika Kuha čikaškemu "Sunu", kako v težke nesporazume so zagazili glede mirovne pogodbe z Italijo zastopniki vlad, ki so si dali pravico sestaviti mirovno pogodbo z državo, ki je bila notorično oportunistična v sedanji vojni in še bolj pa v prejšnji. A v obeh slučajih se je predstavila za zaveznico

zaveznikov, čeprav je bila v mitemu vojni ena glavnih osi v osišču proti njim.

To, da Italija svojih kolonij ne bo dobila nazaj, je skoro gočovo. In ako jih bo, bo to zgolj po zaslugu Rusije, ker smatra, da će se jih Italiji ne vrne, najeno izmed njih dobi Sovjetska unija za svojo bazo v sredozemlju.

Najbolj trd oreh glede mirovne pogodbe z Italijo so zahteve Jugoslavije po slovenskem in hrvaškem Primorju. Vlada v Beogradu ga na vsak način hoče in s propagando ji pomaga najbolj slovenska vlada v Ljubljani in pa in ne dosti manj hrvaška vlada v Zagrebu. Pa čehoslovaška v Pragi.

Napori za odpravo vladne kontrole nad cenami

Meseca junija poteče naredba za reguliranje cen. V kongresnem odseku, ki ima opraviti s proračuni, so sklenili, da najima OPA (Office of Price Administration) že do poteka svojega termina za svoje izdatke polovico manj nakazila kot pa v prejšnjem letu.

Dasi je ameriško veliko časopis v posesti profitarskih interesov, je vendar pod znakom svobode tiska priznalo, da se gre le za višje cene in da bodo korporacijam tudi dovoljene, ali pa bo bolj prospelava "črna borza" (black market).

Eno izmed najbolj zanimivih poglavij ameriške politike z dostopnimi cenami je manipuliranje z višanjem cen "pod roko." Kadar rečemo kaj o trgo-

Oboroževanje traja dalje vzlic zvezni združenih narodov

Naš državni tajnik in pa armadni tajnik sta v njunem govoru 28. februarje rekla, da je naša dolžnost ohraniti to dejelo oboroževanja za vse možnosti.

Isto je o Rusiji rekel Stalin, in pa Bevin o Veliki Britaniji. "Pripravljeni moramo biti na vse," to znova in znova poudarjajo.

Byrnes je rekel, da Zed. države morajo ostati tudi sedaj, ko je vojne konec, militaristično tako mogočna sila, da nas bo vsak agresor upoštaval ter se dvakrat premislil, predno bi šel v svoje osvajalne ekspade.

Kar pomeni, da naj Zed. države ohranijo tudi v mirnem času jačjo pehotno armado kot smo jo izven vojnih dni še kdaj imeli. In pa še večjo mornarico ter zračno silo. Pa atomske bombe imamo.

In še celo Anglia bo imela do konca aprila to leto blizu pet milijonov mož pod orožjem. Z razoroževanjem v velikem prične šele junija. In naravno, vse to ker pravijo, da se Rusija kar naprej oborožuje.

Sveda — in to uradno ni bilo pojasnjeno — razoroževanje se bo pričelo šele ko Angleži uvidijo, kako se razgiblja politika v Italiji, kako se obnaša Titov režim in pa mnogi drugi, ki predstavniki angleškega imperializma niso po volji.

In Sovjetska unija ima glede razoroževanja slične motive. Istotako sedaj tudi naša dežela.

SEJA ŠIRŠEGA ODBORA SANSA

To soboto 9. marca se bo ob 9:30 dop. pričela seja širšega odbora Slovenskega ameriškega narodnega sveta. Vrnila se bo v Gračnerjevi (prej Bergerjevi) dvorani tik poslopja gl. urada SNP na Lawndale in 27. cesti.

Angleži in Američani so v tem sporu naklonjeni Italiji — pač zaradi svojih posebnih interesov, saj kar se Angležev tiče, Američani pa vsled svojega ljubomirjanja z Vatikanom in pa vsled sovraštva do "komunizov". Ampak tudi če Jugoslavija ne bi bila "komunistična", Anglia in Zed. države drže skupaj in tako ima Jugoslavijo v težkih bitkih med velesilami samo Rusijo na svoji strani.

Komisija organizirana velike četrtice se je koncem februarja zedinila obiskati vse kraje na Primorskem, ki jih ena ali druga zaveznika vlada smatra za sporne, in v tem je Rusija popustila. Kako bo stvar končno izšla, je sedaj nemogoče preverovati, posebno zato, ker se je velika trojica toliko razšla, da je sedaj Sovjetska unija čisto osamljena. Anglia in Zed. države pa delujejo skupno, več ali manj z odobravjanjem Francije in pa Kitajske, ker sta obe ekonomsko od prvih dve toliko odvisne, da ne moreta delovati samostojno.

Najbolj trd oreh glede mirovne pogodbe z Italijo so zahteve Jugoslavije po slovenskem in hrvaškem Primorju. Vlada v Beogradu ga na vsak način hoče in s propagando ji pomaga najbolj slovenska vlada v Ljubljani in pa in ne dosti manj hrvaška vlada v Zagrebu. Pa čehoslovaška v Pragi.

Nekateri profitirajo se bodo morda obesili, kot so se zadnjič,

a v splošnem bodo delaveci, ki garajo za kruh, največ na izgubi, dobičkarji pa si bodo že kar pomagali, npr. z rekonstrukcijsko finančno korporacijo, ki je zvezna ustanova, da bodo udobno in brezdelno živeli tudi industrijski obrati znova prenehajo.

Slično velja za mnoge druge industrije. Tovarne nogavice, ženskih in moških spodnjih oblik, pa tovarne otroških oblačil so na "sedeči stavki," češ, dostopnih cen bo konec in potem pa pride zetev, dokler bo sploh mogla trajati. In nato — kaj

KOMENTARJI

Fran S. Finžgar je eden izmed onih redkih slovenskih duhovnikov, ki je bil ves čas nemške in italijanske okupacije z osvobodilno fronto in je v njih še vedno aktiven v zvezi svojimi visoki starosti. V tej številki ima članek o Trstu. Čudi se, kako se bi mogel med zavezniki dobiti kdo, ki bi Sloveniji odrekal pravico do tega njenega "okna v svet". Pa ni nič čudno, kakor ni bilo v prvi svetovni vojni, ko se je na eni strani govorilo o samoodločevanju narodov, na drugi pa se za njihimi hrbiti sklepal imperialistične kupčije.

Na Bavarskem, ki je pod ameriško vojaško oblastjo, izhaja revija "Istina". V svojem podnaslovu pravi, da je "časopis za kulturna, politična in socialna vprašanja jugoslovanske sedanjosti". Poleg srbohrvaških imata tudi slovenske članke. Urejevanja je proti "Titovi Jugoslaviji" in v svoji prvi številki ima en članek proti njemu tudi v angleščini. Revijo je nam poslal Joseph Drasler, kot že mnogo drugih tiskovin iz jugoslovanskih logarjev v Nemčiji. "Istina" izhaja enkrat na mesec. Tiskana je na dobrem papirju. Vsebuje tudi mnogo slik. Časopis ima tudi slovenske članke, ki Jugoslovanom obetajo osvobodenje izpod Titovega terorja. Očividno je, da so simpatije ameriških vojnih oficerjev na strani čaščijskih kraljeva, kajti ako ne bi bile, bi se takih dragih propagandnih revij med begunci v Nemčiji ne moglo izdajati.

"Caudillo" Franco pravi, da se vlad Zed. držav in Anglije čudi, ker skuša Spanijo spraviti v "komunistični teror in kaos", dočim on v njih vzdržuje red in mir, in pa tak ekonomski sistem, v kakršnega veruje Anglia in Amerika. In pa cerkev je začetenja, dočim je bila pod republikansko vlado "preganjanja". Vendar pa so Francovemu režimu tlaže dolgo omajala in vprašanje je le, kako ga vzdržati pod drugim imenom, kot je rezlagano v članku na prvi strani v tej številki.

Kardinal Spellman je bil izmed novih ustoličenih kardinalov v Rimu edini, ki se je javno pohvalil, da ga je povabil poslanik Francove Spanije pri papežu na banket in se ga je udeležil. Ob enem je sporocil, da ga (Konec na 5. strani.)

MED VOJNO SO DELAVSTVU VELIKO OBETALI, DOBILO PA JE BATINE

Časopisi so polni slik iz stavkovnih bojev. Policiji na konjih tolčajo po stavkarjih in jih razganjajo. Maršikak piket obleži na pločniku ali na cesti v nezavestni. Niti ženskam se ne prizanaša. Na stotine piketov je bilo že pretepenih in arretiranih. Ako stavkarji manifestirajo pred tovarnami za svoje pravice z ameriško zastavo v rokah, jim jo policija iztrga, pa čeprav je treba pri tem teptati po nji.

Policiji navali na stavkarje v Philadelphia so predstavljali cele bitke. Nič boljše se ne godi stavkarjem drugje.

Korporacija General Motors se je od začetka stavke odločila delavce izstradati in res jih je pripravila ob prihranke. Mnoge družine so vsled večmesečnega brezdelja v pomanjkanju. General Motors je ena izmed najmogočnejših korporacij v tej deželi. Niti vlada ji ne more do živega; sicer tega resno niti ne poskuša, ker so njeni člani za "naš način življenja", to je za kapitalizem in zato je oblast v razrednem boju vedno na klonjenja korporacijam. Krepeljci padajo le po stavkah delavcev, ravnatelji pa prejemajo po stotisoči dolarjev plače na leto, neglede koliko tednov ali mesecev traja stavka.

Mnogi veterani se čudijo, kakšna je ta demokracija, o kateri so toliko čuli med vojno in spoznavajo, kako so jih zavajali s propagando proti unijam in delavcem, češ, da hočejo le stavkati za večje plače namesto da bi producirali potrebštine za armado, ki se je tepla s sovražniki.

Cas bi bil, da bi voditelji unij spoznali, da bo v stavkah vedno le delavstvo tepereno, ker nima nikjer pravne zaščite. V kongresu je brez zaslombe. Sodniki so s sodnimi prepovedmi proti stavkarjem in unijam v korist korporacij vedno zelo radodarni. Vse to je zato, ker uniji voditelji podpirajo v volilnih kampanjah kandidate kapitalističnih strank in korumpiranih političnih mašin namesto da bi gradili svojo stranko. Največja zmota je, ker so unije za boj v prid delavcem samo na industrialnem polju, politično polje pa prepuščajo v kontroliranje sovražnikom organizirane delavstva.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, III.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;

za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor..... Frank Zaitz
Business Manager..... Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$8.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

Novi poskusi za preprečenje sloga v pokretih mednarodnega delavstva

Nemčija je razdeljena v štiri okupacijske zone. V oni, ki je pod sovjetsko vojaško vlado, je bilo politično in strokovno delavsko gibanje najprvo dovoljeno. Komunisti so dobili par najbolj važnih strategičnih služb, socialdemokrati pa po številu več pozicij, toda bolj podrejenih.

V ruski okupacijski zoni so bili časopisi komunistov in socialdemokratov takoj obnovljeni. Angleški in ameriški reporterji trdijo, da imajo prvo omenjeno prednost, socialdemokrati pa le pritrjujejo.

To vojaški oblasti v angleški in ameriški okupacijski zoni v Nemčiji ni bilo všeč. Dolgo časa nista dopustili ne komunističnih, ne socialističnih listov, ne obnovitve delavskih političnih strank in delavskih strokovnih unij.

To je razumljivo, kajti angleški kot ameriški toriji so soračni delavskemu gibanju celo v svojih deželah. Torej bi bilo od njih nesmiselno pričakovati, da bi ga v Nemčiji podprli.

Končno, ker je sovjetska okupacijska oblast s svojo politiko obnavljanja delavskega gibanja v Nemčiji uspela, so se tudi v ameriški, v angleški ter francoski zoni domisili, da ga jim bo treba — če so v Nemčijo res prišli odpraviti fašizem, — privzati — hočeš nočeš.

Nastale pa so zaprte radi nesloga med nemškim delavstvom, ki so jo podpihovale in jo še čedalje bolj nete intrige pristašev kapitalizma v anglo-saških deželah. V ruski zoni so se komunisti in socialdemokrati zedinili za enotno takto. Smo za socializacijo, so rekli drug drugemu, smo za razdelitev veleposetev med kmete in za socializem. Torej čemu se bi tepli med sabo! Pa so ustanovili skupno fronto.

Angleži in Američani (vojaški oblastniki v okupirani Nemčiji) smatrajo, da je to nedemokratično. Taka skupna fronta je totalitarstvo. Pa so dobili v svojih zonah nekaj disidentnih socialdemokratov ter par bivših komunistov, ki so pripravljeni solidarnost pobijati in obnavljati hibe, radi kakršnih je vsled bratomorvenega boja med nemškim proletariatom Hitler prišel na krmilo. In to — ne sme se pozabiti, s pomočjo mnogih angleških, francoskih in ameriških kapitalističnih magnatov.

Sloga v ruski zoni morda ni idealna. Ampak kadar sejejo neslogo poleg domačih še tuji kapitalistični interesi, kot so jo po prvi svetovni vojni, pa je za razumne delavce v Nemčiji čas, da o tem razmišljajo. Čemu je bilo treba socialdemokratom agitirati za Hindenburga, komunistom pa izpodkopavati weimarsko republiko, ko bi vendar oboji v naprej lahko vedeli, da vodi borba med njimi v katastrofo za oboje. In glave obojih so se potem kotalile po pesku, kakor jim je Hitler od začetka pretil.

Državni tajnik Byrnes Moskvi zapretil "s silo", ako in če se ne poboljša...

Časopisi v Angliji — vsi, kar je važnih in razširjenih, in teh je nad 90%, ki so bili v zadnji volilni kampanji za torije in proti delavski stranki, so se dne 28. februarja izredno vzdržlosti govorila, ki ga je naslovil svetu po radiu ameriški državni tajnik Byrnes. In ob enem tudi delavski listi, kolikor jih je. V svetovni javnosti je znan samo eden — "Daily Herald", in še ta je privatna svojina.

Londonski zelo ugledni dnevnik "Times" je označil v svoji izdaji z dne 1. marca Byrnesov govor v naslovu preko vseh svojih sedmih kolon, da so Zed. države zapretile Sovjetski uniji "s silo", če ne prekine z "agresivnostmi". Poročevalcev radio omrežja Columbia Broadcasting sistema je v svojem kratkem govoru dne 1. marca ameriškim poslušalcem dejal, da ako nisi bral (v Angliji) Byrnesovega govora v celoti, ali pa ga poslušal po radiu, si imel iz londonskih časopisov vtis, kot da so Zed. države zapretile Sovjetski uniji z vojno, ačko svoje vranje — to je — mednarodne politike, ne bo uravnavala po naših željah.

Državni tajnik Byrnes Rusiji sicer ni pretil tako naravnost kot je to skušal poudarjati kapitalistični tisk v Angliji in v Zed. državah, a vendar dovolj jasno, da svet ve, pri čem je.

Gre se med dvema ekonomskima sistemoma. In ker sta na vnanje oba imperialistična, v njuni medsebojni tekmi za "biti ali ne biti", je naravno, da so konflikti med njima neizogibni.

Rusija je bila svetovna imperialistična sila vzliz vsej svoji primitivnosti tudi pod carji. Imela je vojne z Angleži in z mnogimi drugimi deželami, ki so stremele po osvajanjih ali pa se branile osovovalcev.

Sedanja Rusija, uradno Unija sovjetskih socialističnih republik, pa je ne samo ohranila tendence po ekspanziji ampak si zgradila v kapitalističnih, v fevdalnih in sploh v vseh deželah po svetu posebne enote, ki bodisi poslujejo pod imenom komunistične stranke, ali pa pod kakimi drugimi znakami v korist vnanje politike Moskve in s tem proti imperializmu Anglije, zoper Zed. države in pa sploh proti vsemu staremu družbenemu redu.

Dva ekonomika sistema sta si v navskrižju, je pisal dne 1. marca Walter Lippmann. Rusija posega za svoj vpliv po njegovem mnenju z golj v najbolj primitivne, v najbolj zaostale dežele po svetu, ki jih je kapitalizem "zapadnih demokracij" brezvečno izkorščal skozi stoletja. Demokratične elemente v njih je zatiral,

V NEMCIJI JE V TABORISCIH SE OKROG 700,000 ŽIDOV. Židovske organizacije v Ameriki in v Evropi si prizadevajo, da se bi te brezdomce, ki nimajo kam iti, poslalo v Palestino, a Anglia se zaradi protestiranja Arabcev brani ugrediti židovskim zahtevam. Gornje je slika iz nekega židovskega logarja v Nemčiji. Hrano in drugo oskrbo tem brezdomcem nudi ameriška vojska vlada na Bavarskem.

FRAN S. FINŽGAR:

Ali gre res za naš Trst?

Berem, berem. Čim več tega bolj bolj čudimo, kako je sploh mogoče po strahotnih petletnih borbah, ki jim je bilo geslo: "Pravica za vse, vsakemu narodu, kar je njegovega". — še na vrnja Slovencem in Jugoslovancem, kakor je strepen po počitnem poganjala v duši našega zagrizenega sovražnika Nemca, ki si je desetletja in desetletja utiral z vijačo, nadmočjo in krvicami pot do Trsta in gradil svoj most do sinje Adrie? Po letih, ki žehte od krvi zatiranih, katerih prhneče kosti kriče do neba po pravici, naj svet dvomi. Ne morem verjeti, da bi res zorela še kje nesrečna misel, sovražna Slovencem in Jugoslovancem, kakor je strepen po počitnem poganjala v duši našega zagrizenega sovražnika Nemca, ki si je desetletja in desetletja utiral z vijačo, nadmočjo in krvicami pot do Trsta in gradil svoj most do sinje Adrie? Po letih, ki žehte od krvi zatiranih, katerih prhneče kosti kriče do neba po pravici, naj svet dvomi. Ne morem verjeti, da bi res zorela še kje nesrečna misel, sovražna Slovencem in Jugoslovancem, kakor je strepen po počitnem poganjala v duši našega zagrizenega sovražnika Nemca, ki si je desetletja in desetletja utiral z vijačo, nadmočjo in krvicami pot do Trsta in gradil svoj most do sinje Adrie? Po letih, ki žehte od krvi zatiranih, katerih prhneče kosti kriče do neba po pravici, naj svet dvomi. Ne morem verjeti, da bi res zorela še kje nesrečna misel, sovražna Slovencem in Jugoslovancem, kakor je strepen po počitnem poganjala v duši našega zagrizenega sovražnika Nemca, ki si je desetletja in desetletja utiral z vijačo, nadmočjo in krvicami pot do Trsta in gradil svoj most do sinje Adrie? Po letih, ki žehte od krvi zatiranih, katerih prhneče kosti kriče do neba po pravici, naj svet dvomi. Ne morem verjeti, da bi res zorela še kje nesrečna misel, sovražna Slovencem in Jugoslovancem, kakor je strepen po počitnem poganjala v duši našega zagrizenega sovražnika Nemca, ki si je desetletja in desetletja utiral z vijačo, nadmočjo in krvicami pot do Trsta in gradil svoj most do sinje Adrie? Po letih, ki žehte od krvi zatiranih, katerih prhneče kosti kriče do neba po pravici, naj svet dvomi. Ne morem verjeti, da bi res zorela še kje nesrečna misel, sovražna Slovencem in Jugoslovancem, kakor je strepen po počitnem poganjala v duši našega zagrizenega sovražnika Nemca, ki si je desetletja in desetletja utiral z vijačo, nadmočjo in krvicami pot do Trsta in gradil svoj most do sinje Adrie? Po letih, ki žehte od krvi zatiranih, katerih prhneče kosti kriče do neba po pravici, naj svet dvomi. Ne morem verjeti, da bi res zorela še kje nesrečna misel, sovražna Slovencem in Jugoslovancem, kakor je strepen po počitnem poganjala v duši našega zagrizenega sovražnika Nemca, ki si je desetletja in desetletja utiral z vijačo, nadmočjo in krvicami pot do Trsta in gradil svoj most do sinje Adrie? Po letih, ki žehte od krvi zatiranih, katerih prhneče kosti kriče do neba po pravici, naj svet dvomi. Ne morem verjeti, da bi res zorela še kje nesrečna misel, sovražna Slovencem in Jugoslovancem, kakor je strepen po počitnem poganjala v duši našega zagrizenega sovražnika Nemca, ki si je desetletja in desetletja utiral z vijačo, nadmočjo in krvicami pot do Trsta in gradil svoj most do sinje Adrie? Po letih, ki žehte od krvi zatiranih, katerih prhneče kosti kriče do neba po pravici, naj svet dvomi. Ne morem verjeti, da bi res zorela še kje nesrečna misel, sovražna Slovencem in Jugoslovancem, kakor je strepen po počitnem poganjala v duši našega zagrizenega sovražnika Nemca, ki si je desetletja in desetletja utiral z vijačo, nadmočjo in krvicami pot do Trsta in gradil svoj most do sinje Adrie? Po letih, ki žehte od krvi zatiranih, katerih prhneče kosti kriče do neba po pravici, naj svet dvomi. Ne morem verjeti, da bi res zorela še kje nesrečna misel, sovražna Slovencem in Jugoslovancem, kakor je strepen po počitnem poganjala v duši našega zagrizenega sovražnika Nemca, ki si je desetletja in desetletja utiral z vijačo, nadmočjo in krvicami pot do Trsta in gradil svoj most do sinje Adrie? Po letih, ki žehte od krvi zatiranih, katerih prhneče kosti kriče do neba po pravici, naj svet dvomi. Ne morem verjeti, da bi res zorela še kje nesrečna misel, sovražna Slovencem in Jugoslovancem, kakor je strepen po počitnem poganjala v duši našega zagrizenega sovražnika Nemca, ki si je desetletja in desetletja utiral z vijačo, nadmočjo in krvicami pot do Trsta in gradil svoj most do sinje Adrie? Po letih, ki žehte od krvi zatiranih, katerih prhneče kosti kriče do neba po pravici, naj svet dvomi. Ne morem verjeti, da bi res zorela še kje nesrečna misel, sovražna Slovencem in Jugoslovancem, kakor je strepen po počitnem poganjala v duši našega zagrizenega sovražnika Nemca, ki si je desetletja in desetletja utiral z vijačo, nadmočjo in krvicami pot do Trsta in gradil svoj most do sinje Adrie? Po letih, ki žehte od krvi zatiranih, katerih prhneče kosti kriče do neba po pravici, naj svet dvomi. Ne morem verjeti, da bi res zorela še kje nesrečna misel, sovražna Slovencem in Jugoslovancem, kakor je strepen po počitnem poganjala v duši našega zagrizenega sovražnika Nemca, ki si je desetletja in desetletja utiral z vijačo, nadmočjo in krvicami pot do Trsta in gradil svoj most do sinje Adrie? Po letih, ki žehte od krvi zatiranih, katerih prhneče kosti kriče do neba po pravici, naj svet dvomi. Ne morem verjeti, da bi res zorela še kje nesrečna misel, sovražna Slovencem in Jugoslovancem, kakor je strepen po počitnem poganjala v duši našega zagrizenega sovražnika Nemca, ki si je desetletja in desetletja utiral z vijačo, nadmočjo in krvicami pot do Trsta in gradil svoj most do sinje Adrie? Po letih, ki žehte od krvi zatiranih, katerih prhneče kosti kriče do neba po pravici, naj svet dvomi. Ne morem verjeti, da bi res zorela še kje nesrečna misel, sovražna Slovencem in Jugoslovancem, kakor je strepen po počitnem poganjala v duši našega zagrizenega sovražnika Nemca, ki si je desetletja in desetletja utiral z vijačo, nadmočjo in krvicami pot do Trsta in gradil svoj most do sinje Adrie? Po letih, ki žehte od krvi zatiranih, katerih prhneče kosti kriče do neba po pravici, naj svet dvomi. Ne morem verjeti, da bi res zorela še kje nesrečna misel, sovražna Slovencem in Jugoslovancem, kakor je strepen po počitnem poganjala v duši našega zagrizenega sovražnika Nemca, ki si je desetletja in desetletja utiral z vijačo, nadmočjo in krvicami pot do Trsta in gradil svoj most do sinje Adrie? Po letih, ki žehte od krvi zatiranih, katerih prhneče kosti kriče do neba po pravici, naj svet dvomi. Ne morem verjeti, da bi res zorela še kje nesrečna misel, sovražna Slovencem in Jugoslovancem, kakor je strepen po počitnem poganjala v duši našega zagrizenega sovražnika Nemca, ki si je desetletja in desetletja utiral z vijačo, nadmočjo in krvicami pot do Trsta in gradil svoj most do sinje Adrie? Po letih, ki žehte od krvi zatiranih, katerih prhneče kosti kriče do neba po pravici, naj svet dvomi. Ne morem verjeti, da bi res zorela še kje nesrečna misel, sovražna Slovencem in Jugoslovancem, kakor je strepen po počitnem poganjala v duši našega zagrizenega sovražnika Nemca, ki si je desetletja in desetletja utiral z vijačo, nadmočjo in krvicami pot do Trsta in gradil svoj most do sinje Adrie? Po letih, ki žehte od krvi zatiranih, katerih prhneče kosti kriče do neba po pravici, naj svet dvomi. Ne morem verjeti, da bi res zorela še kje nesrečna misel, sovražna Slovencem in Jugoslovancem, kakor je strepen po počitnem poganjala v duši našega zagrizenega sovražnika Nemca, ki si je desetletja in desetletja utiral z vijačo, nadmočjo in krvicami pot do Trsta in gradil svoj most do sinje Adrie? Po letih, ki žehte od krvi zatiranih, katerih prhneče kosti kriče do neba po pravici, naj svet dvomi. Ne morem verjeti, da bi res zorela še kje nesrečna misel, sovražna Slovencem in Jugoslovancem, kakor je strepen po počitnem poganjala v duši našega zagrizenega sovražnika Nemca, ki si je desetletja in desetletja utiral z vijačo, nadmočjo in krvicami pot do Trsta in gradil svoj most do sinje Adrie? Po letih, ki žehte od krvi zatiranih, katerih prhneče kosti kriče do neba po pravici, naj svet dvomi. Ne morem verjeti, da bi res zorela še kje nesrečna misel, sovražna Slovencem in Jugoslovancem, kakor je strepen po počitnem poganjala v duši našega zagrizenega sovražnika Nemca, ki si je desetletja in desetletja utiral z vijačo, nadmočjo in krvicami pot do Trsta in gradil svoj most do sinje Adrie? Po letih, ki žehte od krvi zatiranih, katerih prhneče kosti kriče do neba po pravici, naj svet dvomi. Ne morem verjeti, da bi res zorela še kje nesrečna misel, sovražna Slovencem in Jugoslovancem, kakor je strepen po počitnem poganjala v duši našega zagrizenega sovražnika Nemca, ki si je desetletja in desetletja utiral z vijačo, nadmočjo in krvicami pot do Trsta in gradil svoj most do sinje Adrie? Po letih, ki žehte od krvi zatiranih, katerih prhneče kosti kriče do neba po pravici, naj svet dvomi. Ne morem verjeti, da bi res zorela še kje nesrečna misel, sovražna Slovencem in Jugoslovancem, kakor je strepen po počitnem poganjala v duši našega zagrizenega sovražnika Nemca, ki si je desetletja in desetletja utiral z vijačo, nadmočjo in krvicami pot do Trsta in gradil svoj most do sinje Adrie? Po letih, ki žehte od krvi zatiranih, katerih prhneče kosti kriče do neba po pravici, naj svet dvomi. Ne morem verjeti, da bi res zorela še kje nesrečna misel, sovražna Slovencem in Jugoslovancem, kakor je strepen po počitnem poganjala v duši našega zagrizenega sovražnika Nemca, ki si je desetletja in desetletja utiral z vijačo, nadmočjo in krvicami pot do Trsta in gradil svoj most do sinje Adrie? Po letih, ki žehte od krvi zatiranih, katerih prhneče kosti kriče do neba po pravici, naj svet dvomi. Ne morem verjeti, da bi res zorela še kje nesrečna misel, sovražna Slovencem in Jugoslovancem, kakor je strepen po počitnem poganjala v duši našega zagrizenega sovražnika Nemca, ki si je desetletja in desetletja utiral z vijačo, nadmočjo in krvicami pot do Trsta in gradil svoj most do sinje Adrie? Po letih, ki žehte od krvi zatiranih, katerih prhneče kosti kriče do neba po pravici, naj svet dvomi. Ne morem verjeti, da bi res

PRIPOVEDNI DEL

VILKO IVANUŠA:

VRNITEV

Zunaj je besnel snežni metež. Okna so bila zastrta z debelimi snežnimi zameti, in radi toplo te šip so bila okna, kakor bi jokala. V koči je v peči gorel ogenj in njegov sij je metal fantastične sence po stenah. Siljasti nos zhubane starke je bil kakor klijun čudne ptice, brki starca pa so bili naježeni kakor ježevje bodice.

— Zunaj je prokletno mrzlo, star!

— Hm!

— Vesel sem, da sem včeraj nacepil drv. Danes bi niti psa ne pognal v to burjo.

— Da, je pokimala starka.

In pogovor je utihnil. Zopet je zavladala enolična tišina; samo na ognjišču je prasketal ogenj in slišalo se je tih cvilenje vlažnih drv na ognjišču. Okrog oglov je živil gal veter. Tam v kotu je ura melanholično odbila sedem.

— Sedem! je rekel starec takoj iz navade.

— Sedem, je ponovila starka.

In spet sta se oba zamislila v svoje misli in si nista imela nič več povedati. Oba sta bila kakor dve stari sovi, ki naveličani življenja mrtva bulita pred se. Posbeno starcu je neka črta okrog ust dajala pasivno, a obenem dobrodošno potezo, a pri starki so še vedno tu in tam zagorele njene temnosive oči in nekak trdi nasmej je ležal na tenkah in upornih ustnicah.

Zapečka je skočila mačka. Elastično, črno in vitko telo je zamolklo udarilo ob tla. Iz mračka so se zasvetile mačje zelene oči.

— Vražja mačka! Ustrašil sem se!

— Pusti jo! Si kakor baba, se je uježala starka. Poglej raje, če je dovolj olja v lučki!

Starec je odkrevsal v kot, kjer je pred razpelom brlela rdeča lučka. Da, olej je dogorevalo. Vzpel se je na prste, segel na polico in prilil lučki olja. V tem trenutku so se zunaj pred vratim zaslišali koraki. Nekdo je stresal z nog sneg in krepko udarjal ob prag. Nato je potrkal.

Stara sta se vznenirila.

— Kdo je? — je kraknila starka.

— Odprite... Popotnik prosi za streho! — se je slišal glas.

— Streho? je zamrmral stariščino.

— HM!... je istotako zamrla starka. Martin, odpri, je rekla nato.

Starec Martin je odkrevsal odpiran. Odrinil je zapah. Vrata so se odprala in vstopil je moški, ves s snegom pokrit. Na obrvih, trepalciah in na kratko striženih brkah je visel sneg, da se ni moglo razločiti obraz.

— Dober večer!

— Dober večer, sta odgovorila oba hkrati.

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNİ JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

“PROSVETA”

Naročnina za Združene države (izvzemši Chicago) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četr leta; za Chicago in Cicer \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 SOUTH LAWNDALE AVENUE

CHICAGO 23, ILLINOIS

iz naše vasi so se vrnili, samo mojega sina ni bilo...

Gnjev je bil v besedah in v očeh sovrašto.

— Jalža, je bojazljivo opomnil starec. Potolaži se!

V starki je vidno rastla razburjenost pri spominu na mrtvega sina. V očeh ji je blestela bolestna mržnja proti vsem, ki so srečnejši od nje.

Tujec je zamišljeno molčal in opazoval starko.

(Konec prihodnjič.)

VINKO ZORE IŠČE STRICA

Ga Frančiška Tič iz Rodice pri Domžalah piše svoji hčeri Angeli Zaitz v Chicagu med drugim tole:

— Prilagam list našega mlinarja Vinko Zoreta, aka ga bo vama mogoče izročiti njegovega strica Vinkota Jarcu, ki se je nahajal veliko let v Milwaukeeju. Vinko, ki pošilja ta list, je bil pri nas mlinar že prej dve leti, predno je šel v partizane. Potem je bil od Nemcev ujet ter odpeljan v Dachau. Domov smo prišli (iz jetniških logarjev na Nemškem) vsi naenkrat. Sedaj dela zopet pri nas. Njegov stric v Ameriki je izučen krojač, doma iz Stare gore pri Mirni na Dolenjskem.

Zoretovo pismo se glasi:

— Dragi stric! Oprosti, ker te nadlegujem in iščem v daljnem širnem svetu. Bodti prav lepo pozdravljen od Vinko Zoreta, sina tvoje sestre Rozalije. Ce dobiš moje pismo, Ti naznanjam žalostno vest, da sta mi umrla mama in ata. Sem cisto ločen od doma. Nahajam se na Gorjanskem, v Domžalah v enem kmečkem mlini. Naša gospodinja ima v Ameriki štiri hčere in enega sina, od katerih je dobila že precej pošte. Zato sem se tudi jaz namenil, da te bom iskal, ako si še živ. Gotovo se še spominjaš, da si bil moj birmanski boter.

— Drugo je pri nas vse ponavadi. Na mojem domu, kar je nas fantov, smo že vsi oženjeni. Na domu je Lojze gospodar, drugi od nas fantov. Gotovo se še spominjaš, koliko je nas bil našemu Jožku!

— Vašemu Jožku? Tujec je pogledal stari v oči.

— Da. Našemu sinu.

Molk. Samo v kaminu je tih prasketal ogenj.

Naenkrat je starda prekinila srečino.

— HM!... tudi naš sin je odšel z osemnajstimi leti na rusko fronto.

— Res? je vneto vprašal tujec.

— Da...

— In...

— Padel je. Dobila sva brzjav na njegovi smrti šele tedaj, ko so drugi prihajali domov. Nekateri so prihajali vriskajoč, drugi s smehom če tudi žalostnim, če tudi brez roke ali noge ... ali prihajali so. Prokleti, vvi

SMRT SODRUGA

Cleveland, O. — Tu se je smrtno ponesrečil, ko je padel po stopničah, rojak Andy March doma iz Sežane pri Trstu. Stanovanje je na 10105 Nelson Ave.

Bil je član socialističnega gibanja in po razpustu kluba št. 28 JSZ je prestolil v klub št. 27, v katerem je bil član do konca svojih dni.

V starem kraju zavuča brata, v Lorainu, O., pa sestro, katera je poskrbela za pogreb. Bil je civilen. Ob njegovem grobu je imel nagovor prejšnji tajnik omenjenega kluba št. 28 Frank Hribar. Pokojnik je bil član dveh podpornih društev in nekateri izmed društvenih bratov so se udeležili tudi pogreba, ki se je vršil 20. feb. ob 2. pop. na Highland park mestno pokopališče.

Naj bo pokojniku ohranjen časten spomin med vsemi, ki so ga poznali.

J. Krebel.

Povečanje državne milice

Pred vojno je štela milica posameznih držav ameriške unije 295,000 mož. V bodoče bojeno število 622,500 mož, ali več kot še enkrat toliko kot pred vojno. Regularna zvezna armada pa bo štela poldrug milijon mož, ali več kot še kdaj prej v mirnem času. Poleg tega si gradi veliko rezervo.

POTNISKA LETALA so sicer zelo izpopolnjena, a vožnja v njih, poseno preko visokega gorova na zapadu, je še vedno izredno nevarna. Nedavno je eno tako letalo treščilo na tla v gorovju v Wyomingu. Vseh 21 potnikov in moštvo je bilo ubitih. Gornje je vojaška rešilna ekspe-

dicija, ki je šla v zasnežene gore, da je našla letalo.

SLIKA ZGORAJ predstavlja civiliste, ki so šli na enako rešilno misijo, seveda brez uspeha, kajti na kraju nesreče so dobili te mrtve.

Nekaj drobiža

Chicago, III. — Se vam ne zdi, da v tej atomski nobeni nekaj pogrešamo? Črni oblaki se zbirajo ne samo nad našo deželo temveč nad vso zemeljsko oblo.

Ne samo mi, pač pa tudi vsi drugi narodi pogrešamo pokojnega Franklinja D. Rooseveltja. Vemo, da on ni bil nadčlovek, a vemo tudi, da je storil za malega ali navadnega človeka (common man) veliko več kot kateri bivši predsednik ameriške unije, z izjemo Abrahama Lincolna.

Mogoče bi on storil za malega človeka še veliko več, ako se ne bi bil rodil "s srebrno žlico v ustih" in če ne bi bil v mladostnih letih reakoinarno vzgojen. Da se je on boril za ubožno delno maso nam sedaj priča vsa takozvana "demokratična" reakcija, ki udarja po njemu s preiskavami, s potvarjanjem zgodovinskih dejstev in z večnimi napadi nanj v tisku.

To so tisti elementi, ki jih je pokojni predsednik označeval sicer za maloštevilne, a vendar za nevarne ameriškim svobodščinam, ker svoja fašistična nagnjenja odevajo s plaščem "demokracije", svetovnega miru in z drugimi mikavnimi gesli.

F. D. R. je v grobu od aprila 1945, a reakcija se pleše po njemu in mu pljuje na grob. Kdo predstavlja to reakcijo? Vse multimilijonske in milijardne korporacije, ki združeno delujejo, da uvedejo kapitalistično diktaturo, ako se jim v demokraciji ne bo posrečilo zavarovati svojega izkorisčevalnega sistema pred propadom in "ko-

munistom". Vsem tem "demokratom" so tudi še takoj konservativne delavskie unije trn v peti. In "patriotične" pa so tako, da pridigajo med belopoltimi Američani sovrašto proti vsem tujim narodom — da, tudi proti Indijancem, katerim smo ugrabili to deželo ter jo izročili sloju izkorisčevalcem, kateremu je glavni smotri izkorisčanje mase za privatni profit.

Upam, da bodo po mnogih letih evropski delavci svoj mednarodni praznik Prvi maj spet manifestacijsko in navdušeno praznovati. Sedanji angleški delavski vlad priporočam, naj dočopi za svoj delavski praznik prvi april. To bi bilo morda po godu tudi kakemu slovenskemu socialistu bodisi tukaj pa na takim, ki so pobegnili v Rim. Drugi ga bodo praznovati po starih mednarodnih pravilih.

Mnogi izmed tistih zgodovinarjev, ki se pečajo z marksizmom, trdijo, da je komunizem obstojal ponok v praksi ali pa v teoriji že tisoč let pred Marxom. Ne vem in tudi dokazati ne bi mogel, ker mi zgodovina ni toliko znana. Lahko pa ugotovim, da ko sem prišel maja 1. 1902 v Chicago, sem prvič videl gramofon. Par let pozneje me je prijatelj na severni strani Chicaga povabil na svoj dom. In je navil gramofon, da bi me zavabil. Na moje začudenje so začeli iz njega prihajati zvoki plošče, kako je šla stara Špela v nebesa ...

Radio je danes menda v Evropi že vsega nekaj nepravilnosti gibanje. Iz njega čujejo ljudje vse sorte propagande. Sovražne in prijateljske. Ampak radio je vendar le raznesel zelo veliko tudi revolucionarnih doganj. Recimo, uspelo mu je to v Jugoslavijo.

Okrug 25 let pozneje smo dobili novo iznajdbo, radio. In vsača iznajdba je izpopolnjevanje starih. Tako se izpopolnjuje tudi družabni red.

Ni moj namen podcenjevati socialističnega gibanja, kajti prestalo je veliko težav in v teku krvavih v nekrovih bojev skozi desetletja mnogo doseglo.

Vse socialne pridobitve, v kolikor je bilo dosedaj doseženih, so iz socialističnega programa. Do tu je vse v redu. Sedaj pa pride vprašanje na socialistične voditelje posameznih del: So li pravilno in dovolj močno zastopali v kritičnih dneh zgodovine svoja načela? Odgovor na to bo dala zgodovina.

Imam običaj, da se odkrito izražam. Kritiziram, a hvalem pa ne, ker delo, ki ga kdo vrši, se samo hvali, če je kaj vredno. Primerjam pa včas aktivnosti starega socialdemokratskega delavskega gibanja in ga primerjam k staremu gramofonu. Poleg je namesto njega nastalo novorojenje dete, ki poraja in širjenje novih idej, in pa za govorjanje starih s toliko večno ogrevitostjo, ker i radio, kot prejšnji gramofon, sta posest privilegijev. So sicer izjemne. A v splošnem jih ni. V USSR so to izjedrabe privilegij sovjetske vlade, drugod pa so monopol vlad, ki se verujejo v star sistem. In zato so v teh iznajdbah posebno kolonialna ljudstva še vedno brez besede.

Ako bi me vsi ti zaslužniji kolonialni narodi mogli slišati, jim bi svetoval, da naj posnemajo jugoslovanske partizane.

"Ko je skončal, se je Churchill ozril v Bevinu in pripomnil: "Joj, kako se je Anthony Eden zredil!"

Jože Stalin pa se je začel pri tem tako smejati, da mu je pada pipa iz ust. Well, dobra anekdota, a ne ve se, komu bo koncem konca, posebno po Byrnesovem govoru, največ koristila.

Ako se o socialističnem gibanju ne govoril dobro, in če pričevanje kritiki, da je diskreditirano, je vprašanje kaj kdo smatra za socialistično gibanje. Kajti v njemu je lep del borbe za svobodo in proti imperialističnim silam. Toda kar pa imamo težave z angleško vnašano politiko pod delavsko vlado in pa pod raznimi drugimi, je dobro, da prevladamo, kaj sploh še moremo doseči tako, da ne bi žalili starega dela.

Zasledujem vse važne dogode po svetu. Citam približno šest ur na dan. Ker ni nobenih veselih poročil, je končno tudi moj "mlinski" želodec šel na "bum".

Moja iskrena želja je, da bi se danes vsi evropski socialisti združili s komunisti, kolikor je dostopnih za skupno akcijo, če pa tega ne store, bodo zamudili vlast, ali kot je nastala po Churchillovem izrazu fraza, "they will miss the bus."

Radio je danes menda v Evropi že vsega nekaj nepravilnosti gibanje. Iz njega čujejo ljudje vse sorte propagande. Sovražne in prijateljske. Ampak radio je vendar le raznesel zelo veliko tudi revolucionarnih doganj. Recimo, uspelo mu je to v Jugoslavijo.

Nato tisoč drugih jetnikov so strelili v hiše, zabili vrata in okna in jih začiali.

Na tisočih drugih jetnik

AMERIŠKA VNANJA POLITIKA NA RESNIH PREISKUŠNJAH

V sedanjih sporih med Anglijo in Sovjetsko unijo ima ameriška vlada priliko pokazati svetu, da je politika našega žavnega departmента konstruktivna in da vodi v mir. Priložnost ima dokazati, da je naša vlada resno proti fašizmu in da njene graje proti fašizmu v Spaniji in Argentini niso le besede brez vsakih dejanj.

Donald Bell, članekar časniške agencije OSA je napisal o ameriški vnani politiki sledenčo:

Povprečni Amerikanci sodijo o ameriški zunanji politiki večno precej porazno in pravijo, da je najhujše to, ker je sploh ni. Da oznamamo svetu čudovita moralna načela, a nikdar ne vemo, kako jih uresničiti. Prijibmo najprej to, da so te obsoobe le deloma utemeljene, da Amerika ima svojo lastno zunanjo politiko in da se znamo trdno držati njenih smernic.

Naše težave so pred vsem v tem, da smo zrasli in da imamo danes mnogo interesov v oddaljenih predelih sveta, za katere se dozdaj nismo nikdar zanimali. Vsled tega stojimo često pred problemi, o katerih nimamo nobenega pojma.

Ameriška zunanja politika zasleduje pred vsem dvoje osnovnih ciljev — zaščita naših narodnih interesov in zaščita miru povsod na svetu.

Nikdo ne more trditi, da naša diplomacija ne ščiti pristno ameriških interesov. To se ne vidi tako samo po sebi umevno, da o tem niti ne razmišljamo in običajno tega niti ne opazimo. Skrbeli smo za to, da imamo najmočnejšo mornarico vsega sveta. Za to mornarico zahtevamo baze in oporišča v najbolj oddaljenih kotičkih sveta in naša diplomacija je poskrbela za to, da se našim zahtevam nikde resno ne upira. Navzicle precej glasni opoziciji s strani Angležev smo si poskrbeli tudi zračne baze, ki prepletajo ves svet. V zadevi atomske bombe nikdo ne bo trdil, da svojega začasnega monopolia in svoje takozvane atomske zaščite nismo trdrovratno in uspešno branili. Naši atomski diplomaciji bi mogel svet predvabiti, da je preveč bojavljiva in ozkočrna, nikakor pa ne, da je preradodarna. In naša gospodarska politika nam bo odprla dostop v kraje, ki so bili dozdaj izključno britanski monopol.

Iz vsega tega sledi, da imamo dovolj razlogov biti zadovoljni z merami in koraki, katere je naše zunanje ministrstvo zagovarjalo v svrhu naše zaščite in v prilog naših interesov. Saj nismo namena dominirati ves svet, niti želja, da si prisvojimo novih ozemelj ali kolonij.

V naših odnošajih z zunanjim svetom pa mora biti naš prvi in najvažnejši cilj, da ščitimo mir, ker je to najbolj učinkovita obramba dežele, ki je tako bogata kot naša. Mir in red vsepošvad po svetu — to je najlepši cilj in najgloblja modrost za državo kot je naša. Mir bo omogočil, da se ne zapletemo v nove konflikte in mir nam nudi tudi najbogatejše možnosti za razplet naše trgovine.

Kadar čujemo o meščanski vojni v Grčiji ali o anglo-ruskih homatijah na bližnjem vzhodu, v Perziji in drugje, nehoti vprašujemo, zakaj so to homatije potrebne, nakar se naša vlada odloči nasloviti motilcem miru ogrožen protest, ki pa ne pomaga nič. Sele pozneje se nam odpro oči, da uvidimo, da grška vlada nikakor ni zares demokratična, niti predstavnica ljudske volje. Spoznanje nam pride, da ruske težnje na jug, do svobodnega morja, niso izraz trenotnega in prehodnega razpoloženja, temveč starodavna in neizogibna življenska potreba.

V tej svetovni politični areni smo še tuji — svojo pot bomo našli počasi, šele ko nas bodo naše lastne znotre izučile. Britanija in Rusija pa sta v teh vprašanjih stara protivnika, ki imata oba v vsak svoje tradicionalne politične smernice in zahteve.

Mnogo lažje nam je bilo na primer v Kini, za katero smo se bili živo zanimali že desetletja.

HELP WANTED

HELP! HELP! HELP!
WE NEED SUPPORT
on the
HOME FRONT
WE CAN USE
MEN and WOMEN
on
FULL or PART TIME
ALSO WE NEED
LABORERS
MACHINE OPERATORS
INSPECTORS

Employment Office Open Daily
7 A. M. TO 7 P. M. ALSO 10 A. M. TO 2 P. M. SUNDAYS
APPLY READY TO WORK

1026 South Homan Avenue

GIRLS & WOMEN FOR NIGHTS

- No Experience Necessary
- 10% Bonus for Nights
- Attractive Rate of Pay
- Excellent Working Conditions
- Congenial Working Companions

Apply

DU PAIGE PLASTICS CO.
400 CRESCENT, LOMBARD, ILL.
LOMBARD 1250

Needed at Once

GLASS CUTTERS — SCREETERS

EXPERIENCED ON RADIO DIALS

GIRLS FOR GENERAL FACTORY WORK
GOOD SALARY — PERMANENT WORK
PLEASANT WORKING CONDITIONS

GLASS PRODUCTS CO.

108 NORTH DEARBORN STREET

DEA. 2663 MR. LEYGH

MEN-WOMEN

for all-around work in Bakery shop

BAKERS — BAKERS HELPERS — PORTERS
PACKERS — WRAPPERS

Day work. — Paid vacation. — Apply

NORDSIDE

A & P BAKERIES

2622 N. PULASKI ROAD. — Employment Office 2nd Floor

DRAFTSMEN and COMMERCIAL ARTIST MACHINIST

must have knowledge of machines

BLAW KNOX CO.
122 SOUTH MICHIGAN AVENUE HARRISON 7633

SEWING MACHINE OPERATORS

Puritan; preferred those with experience on light leather goods

Guaranteed day rate plus incentive bonus

Excellent Working Conditions

FEE & STEMWEDDEL, Inc.

Mfgs. Precision Weather Instruments 2210 W. Wabansia

GIRL OR WOMAN

For GENERAL HOUSEWORK
Excellent working conditions.

LAKE 1317

GIRL OR WOMAN
For GENERAL HOUSEWORK
Pleasant Home
Good Pay

Phone LAKEVIEW 3774

BLACKSMITH
STEADY
GOOD PAY

STERNBERG MFG. CO.
4510 Addison

GIRL OR WOMAN
For GENERAL HOUSEWORK
Pleasant Home
Good Pay

Phone SAGINAW 0753

SHOEMAKER
Good working conditions
Good wages

IRVING SHOE CO.
14 N. Sangamon St.

GIRLS — WOMEN
Good wages

Good working conditions

HANSEN & MATSEN CO.
1230 W. Randolph Street

WOMEN
To work in Office
Good pay — Good working conditions

HANSEN & MATSEN CO.
1230 W. Randolph Street

MEN-MEN

"Work in Your Own Neighborhood"

GENERAL

FACTORY WORKERS

STEADY — GOOD PAY

(See Mr. Herman)

Manhattan Pickle Co.

1711 SOUTH NORMAL

DRAFTSMEN

MUST BE EXPERIENCED

TOP WAGES

Excellent working conditions

Bell & Howell Co.

7100 McCormick Road

Ambassador 1600

BUTCHERS

Good working conditions

High wages

SCHMIDT PACKING CO.

Niles, Mich. Phone 788

BUTCHERS

Man for pig cutting and boning

Good pay and good working conditions

SCHMIDT PACKING CO.

Niles, Mich. Phone 788

MEN — MEN

"Work in Your Own Neighborhood"

GENERAL LABORERS

Good Pay — Steady Work

(See Mr. Herman)

Manhattan Pickle Co.

1711 SOUTH NORMAL

GOOD RELIABLE BOOKKEEPER

For Small Office

Good Working Conditions

5 1/2 day week. You couldn't dream of a better job than this

CHICAGO ENGINE REBUILDING CORP.

2724 S. MICHIGAN AVE.

EXPERIENCED

SHEARS GRINDER

Steady position

KRAUT & DOHNAL

325 South Clark Street

OPPORTUNITY

For WOOD and METAL PATTERN MAKERS

**CATERPILLAR TRACTOR CO., PEORIA, ILL.,
MANUFACTURERS OF TRACTORS, DIESEL
ENGINES AND EARTHMOVING EQUIPMENT,
HAS OPENING FOR WOOD AND METAL PAT-
TERN MAKERS.**

**THE "CATERPILLAR FOUNDRY IS ONE OF
THE MOST MODERN IN INDUSTRY. THE PAY
IS GOOD, WORKING CONDITIONS PLEASANT.
ONLY THE FINEST MATERIAL IS USED IN THIS
UP TO DATE PATTERN SHOP.**

**CALL AT THE CATERPILLAR TRACTOR CO.
EMPLOYMENT OFFICE ANY WEEK DAY BET-
WEEN THE HOURS OF 8 A. M. AND 5 P. M. FOR
AN INTERVIEW. IF IT IS INCONVENIENT TO
CALL IN PERSON, WRITE, STATING IN FULL
YOUR QUALIFICATIONS. ALL APPLICATIONS
WILL BE CAREFULLY REVIEWED AND
ACKNOWLEDGED.**

THE CATERPILLAR TRACTOR CO.

PEORIA, ILL.

TRUCK BODY WOODWORKERS

AND

BLACKSMITHS

STEADY JOBS

GOOD PAY

Bartlett Trailers

3080 ARCHER AVE.

WE NEED

Auto Mechanics

BODY & FENDER MEN

TOP WAGES — STEADY

WORK

Opas Chevrolet

1718 So. Ashland Ave.

HAYMARKET 0220

TURRET LATHE OPERATORS

TOP WAGES

STEADY WORK

MASTER MFG. CO.

832 South Halsted St.

MONROE 6684

HOUSEKEEPER

Good working conditions.

Own room. Good salary.

(Near North Side Hotel)

MR. WAGNER

Mohawk 3080

PRESSMEN

Printing and cutting, and
creasing pressmen

Exceptional opportunity.

Steady work. Overtime produc-

tion bonus. Modern, well es-

Iz SANsovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

LOJZ KRAIGHER:

OB SEDEMINDVAJSETLETNICI CANKARJEVE SMRTI

(Konec.)

V letih 1910-11, ko je bil Ivan Cankar pri meni, v Slovenskih goricah, sva največ premlevala vprašanje Slovencev in vseh drugih južnih Slovanov. Po klančni tivolski rezoluciji socialnih demokratov iz leta 1909 in spričo oficielne novo-illirizma, ki je besnel in divjal po vsem slovenskem časopisu in je hotel žrtvovati celo slovenski jezik na ljubo neki nemogoči, spakdeni jugoslovenščini — je vstal pred nama jasen cilj: **Zvezda svobodnih jugoslovenskih republik od Gospa Sveti in Mire do Varnice in Soluna! Ne kulturno, samo politično je naše gibanje!**

Za ta cilj se je Ivan Cankar dosledno boril do svoje smrti in še preko nje s svojo grmečo pesniško besedo, ki nam je ohrazena v njegovih delih.

Po prevratu — v novembру leta 1918 — je zasedal v Ljubljani slovenski narodni odbor in poleg njega tudi kulturni odsek odbora. V srebrni unionski dvorani smo se shajali člani kulturnega odseka in sestavljali spomenico, ki je zahtevala kulturno avtonomijo za slovenski narod. V treh tednih je bila spomenica dovršena. Po 20. novembru sem jo nesel Ivanu Cankarju, ki se je bil izboljšan vrnil iz bolnišnice k Rohrmanovim. Ivan Cankar je podpisal spomenico za kulturno avtonomijo Slovencev — in to je bilo njeovo zadnje politično dejanje.

A tudi to je bilo — zanj in vse nas druge, ki smo sanjali o republiku — pljušč v vodo — brez mejo razočaranje.

Slovenski narodni odbor s kulturnim odsekom vred je bil nenadoma razpuščen. O spomenici ni bilo več govora in ni bila objavljena. Z nekakim državnim udarom Svetozar Pribičevič in Pašića so lopnile našinske monarhične roke tudi po Narodnem Vijeću v Zagrebu, zaprlje Stepana Radića — prvega decembra 1918 pa je bila razglasena — kraljevina SHS.

Sanj je bilo konec. Začelo se je dolgoletno, mučno čakanje na neizbežno revolucijo. Vendar je bil že isto leto (v aprilu 1918) Ivan Cankar pisal in predaval:

"Jaz verujem v to družino narodov. Jaz verujem, da bo iz te brezprimerne preizkušnje izšlo prejeno človeštvo! Bil bi hincavec in lažnjivec, če bi se imenoval socialist, pa bi v globični svoje duše ne veroval v svoje ideale! Nič se ne bojimo, nič se ne strašimo dnevnega trpljenja, ne zakrivamo oči pred grozotami časa — pogumno jimeglemo v lice! Ne samo človek, ne samo narod, tudi človeštvo se bo zdignilo iz močvirja, očiščeno in pomljeno! V to verujmo, v to zaupajmo — in laže nam bo trpljenje. Kristus je zmagal, ko je bil na križ razpet; človeštvo je moralo brezmejno trpeti, da si je zasluzilo prejeno in vstajenje!"

V resnici je človeštvo šele v

"CEMU NAS DRŽE TU?" je vpraševal na protestnem shodu ameriških vojakov v Franciji Sgt. G. Black. "Zapravljajo nam čas po nepotrebnem. Naj nas poslujejo domov, da se uživimo v normalno življenje in se pripravimo na delo za obstanek," je dejal. Ameriška vrhovna oblast je že vrste proteste, ki so se dogodili med našimi vojaki tudi v Aziji, sicer ustavila, ni pa zadušila želje vojakov, ki bi radi, da se jih vojaške službe čimprej razbremeni.

Bi ti bil dovolil govoriti — prerokovati? — V glavnici bi bil sedel na mokrih, mrzlih, ponesenih cementnih tleh. V Sremski Mitrovici bi bil žulil trde skorje. V podmornici na ljubljanski policiji bi ti bili trali nohte s prstov. S skonijski bi te bili obrcali do nezavisti. S pestimi bi te pobili — in bi te pokopali — pri Svetem Urhu.

Nič ni škoda, tovariš, da si spal pri Sv. Križu. A to polmal — sedemindvajseto — pomlad po svoji smrti — si se gočovo uprl na levico in pogledal iz groba. Z desnico si pomahnil na vse strani. Z brnetimi — smerhom si pozdravil svoj domači, osvobojeni svet in si zaklical z gromkim glasom:

"Pozdravljeni! Domovina, ti si kakor zdravje! Zdaj šele si v resnici kakor zdravje! Pozdravljeni!"

In si zopet legel — in šele zdaj dosegel svoj pokoj.

Po "Ljudski pravici" od 11. decembra 1945. (Ta članek razposlal SANS.)

Apel newyorškim Slovencem

Dragi bratje in sestre!

Trimesecna kampanja za zbiranje otroške hrane, oblike in obutve za jugoslovanske malčke je sedaj v teku. Trajala bo do konca meseca marca letos. Zavedajoč se resnosti položaja v stari domovini z ozirom na stotisoč podhranjenih otrok, je naš Jugoslovanski pomožni odbor za New York in okolico podvzel s svoje strani korake za sodelovanje v tej potrebnici kampanji.

V soglasju z Jugoslovenskim odborom gre na delo tudi naša Slovenska pomožna akcija v naši naselbini, ki vam vsem popolno priporoča, da se odzovete prošnji najmanjših trpinov v Jugoslaviji — nemi prošnji od trpljenja užaloščenih otroških oči, ki gledajo na nas iz slik pričenih iz mučene in izropane naše rojstne domovine.

Naj ne bo v naši naselbini ene same družine ali posameznika, ki se ne bi odzval v Baroval svoj delež za ohrano mladih otroških življenj... za povrtnitev zdravja in izstradana telesa 1.200.000 jugoslovenskih otrok ... za preprečenje nadaljevanja načrta sovražnikov jugoslovenskih ljudstev... zakaj dokler umirajo v Jugoslaviji otroci vsled podhranjenosti in pomjanjanja vsega, dotlej se je vedno izpolnjuje načrt iztrebljenja našega naroda...

Dr. Neubauer nam je priporočal, da zbiramo sledeče vrste otroško hrano:

- 1) Farino;
- 2) Oatmeal;
- 3) Wheatino;
- 4) Powdered Milk (po možnosti v 5-funtnih kanah);
- 5) Cocoa;
- 6) Cod Liver Oil;
- 7) Riž;
- 8) Daxtro-Maltose;
- 9) Castile Soap.

Nabranio hrano, kot tudi otroške čevlje in oblike prinesite ali poslužite bodisi v Slovenski dom, 253 Irving Ave., Brooklyn, N.Y.; tel. JEROME 3-8262 ali pa v dvorano cerkev sv. Cirila, na 62 St. Marks Pl., New York, N.Y.; tel. Orchard 4-3442.

Kdor hoče poslati denarni prispevki v čeku, naj istega napiše na ime blagajnika naše pomožne akcije Jacob Cerar, 253 Irving Ave., Brooklyn, N.Y. Za nabранo denarne prispevke bo naš nakupovalni odbor, sestojec iz članov naše skupine Jugoslovenske pomožne akcije v tem

nič Gradišek, Hren in soprga, I. Huchtinger, Mary Jerman, Ludvik Katz, Nick Kordes, Ana Kosič, Paul Kovacič, L. Kovacič, Mary Kržan, J. P. Kristan, Antoinette Kapenc, Louis Kučič, Emil Kuhel, I. Kušar, Joe Lakner, Kathie Malnarich, M. Markovich, N. Maurin, F. Medizer, Miss Nikolic, Mrs. Nikolic, Mary Meznarich, Anton Narobe, Louis Novak, Mary Okoren, Mally Omerza, Jennie Oražen, Mary Owen, Peter Nel Mary, Pichman Cyril, Pinta Matt, Pichman Karolina, Podbevsek Ana, Podbevsek Joseph, Mary Poldan, A. P. M. Rady, M. Ribnikar, Hubert Rode, Louis Slamnik, Spehar, Anna Smagay, Louis Stebel, F. Udovich, Anton Umek, J. Volk, Jacob Vozel, Theresa Wehenk, društvo Zarja in John Zvezich.

Dalje je 108 oseb darovalo različne zneske od \$5 do 25 centov, katerih imena so bila nejasna ali pomanjkljiva, zato so izpuščena iz tega seznama. Njih skupna yota znaša \$120.25.

Vsa ona društva, katerim so bile poslane vstopnice za predprodajo te prireditve, se prosi, da vstopnice vrnejo ali pa plačajo, ako so bile prodane.

Governikom na tej prireditvi, vsem delavcem in delavkam, udeležencem, ter sploh vsem, ki so na katerikoli način pomagali do uspeha, pa še enkrat: Iskrena hvala!

Za Centralni odbor podružnic SANSA,

Frank Smith, tajnik.

Kdo bo naslednik fašizma v Španiji in komu v korist?

(Nadaljevanje s 1. strani.)

gom, ki bi uvedli takdemokracijo, v kakršno veruje anglosloški kapitalizem. Pod tako vladobi se Španijo ohranilo zapadno evropsko bloku in s tem proti Sovjetski uniji.

Kandidat za kralja je sin bivšega izgnanega, sedaj že dolgo pokojnega španskega kralja Alfonsa. Njegovo ime je don Juan. Njega je v ambicijah za zasedbo španskega prestola zelo podpiral bivši angleški premier Winston Churchill, ki sedaj deluje za težnje britanskega imperializma v Zed. državah, a tudi sedanja angleška vlada je po vseh znanimanjih potalno na delu za tako spremembo v španski vladi, ki bi sledila Angliji čez drži in strni in se vpisala v njen ekonomski blok.

Prispevali so po \$25: M. J. Colnar in Jug. samostojno podporno društvo Zarja. Anton Kochevar \$20, Apolonia Luzbe 15, John Skavich in soprga 10.25. Po \$10: Frank in Minka Alesh, John Jereb, Frances Prebil, Fr. Sajovec, Mike in Mary Skochir, Joseph in Frances Vidmar in Louis Zidar. August Grum \$6.

Po \$5: Mary Arnež, Mary Aučin, Anton Baskovic in soprga, Mrs. A. Beranich, A. Bezljaj, Fr. Bencina, Frank Bostich, Jacob in Mary Brlavac, F. Carr, Matt Cukale, mrs. J. Deverich, Katařina Dobey, Jos. in Josephine Erjavec (Joliet, Ill.), Tončka Erdéck, J. Filapena, Anton Gardeš, John Gregorich, I. Heinrichar, R. Hribar in soprga, Anton Jordan, John Kochevar, Theresa Kerkoch, John Košak, Apolonia Kosič, Mrs. B. Kote, Mirko in Pauline Kuhel, Michael Kusel, Vera Levec, Peter Luzbe, Mary Novle, Mrs. J. Omerza, Angela Perme, Joseph Počopat, Josie Prezel, Mary Racic, Louis Robaus, Agata Sachman, Jose Sajovec, Rose Sajovec, Frank in Helen Sedey, Joseph Sernel, John Skerjanc, Anton Span, Mary Steblay, Anton Tomazin, Anton Trojar, Ulchar in soprga, J. Zore, Frances Zupancic, ter Zvokel in soprga.

Martin Prus \$4. Po \$3: John Darovec, John Jurečič, Martin Simonič, Mary Shine, Joseph Sustarich in Thomas Svetlik.

Po \$2: Rosie Bauchar, Helen Belajac, Ludvik Bergant, Paul Berger, družina Bozich, Nikola Crnič, Mary Dresar, Vinko Drešar, H. Heranc, John Hujan, F. Groser, Vincenc Jurman, John Kopore, Josephine Koren, L. J. Kosele, Frank Kosič, F. Krapenc, Mary Kuhel, Emily Maurin, Valentin Mersol, Joe Mihelich, Mary Milosich, Frank Ovijach, Ig. Podbevsek in soprga, John Potokar, Frank Smith, Josephine Trojar, Mary Udovich, Martin Voglar in M. Verhovnik.

Rose Sterzin \$1.50. Po \$1: Andošek Jennie, Bahor Tony, Bajher John, Bergant Antonia, Bizjak Mary, Bozich Andrew, Borse John, Filip Broyan, Mike Brlavac, J. B., Anna Bruce, J. Ceferin in soprga, John Cheraway, Louis Gornik, Mrs. Gornik, L. Gradišek, Gradišek L., Fan-

ameriški in v angleški diplomaci, ki skušajo Španijo obdržati v podložnosti cerkve, in jo ob enem proglašati za "ustavno".

Teh spletkah ni še upati, da bo Španija postala to kar se je spremljala, ko jo je s posmočjo Hitlerja in Mussolini Franco napadel. Kajti takrat je imela v načrtu dalekosežne socialne reforme in izmotavala se je iz klešč hierarhije, ki so jo uklepale duševno in ekonomsko zasužnile.

KOMENTARJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

je Franco povabil tudi na konsilij v Madrid in da se je vabil odzvem. Medtem je francoska vladu naredila proti Francu potzo, ki jo španski fašizem smatra za sovražno in bolj od strani sta se ji pridružile tudi angleška in ameriška vlada. Newyorski kardinal Spellman se je vsled tega "premisili" in dejal, da vsled "slabega vremena" njegovo letalo ne more pravočasno na obisk v Madrid. Ko so ga časniki jajci, ako je še kaž drugega v zraku kot slab vreme, se je izvijal. A končno se je le odločil, da gre v Madrid, ni pa še na oglašani Francov banket pač pa je obiskal le njegovega ministra vranjih zadev, nato pa šel v Lisbone, kjer je nadaljeval pomenek z ministri španske in portugalske fašistične diktature. Spellman, ki slovi, da je poleg papeža Pija XII. najspresnejši sodobni diplomat katoliške cerkve, si prizadeva ohraniti Španijo hierarhiji in če Franco že mora pasti, naj ostane armada pod starimi poveljniki in vladu pa se spremeni v "ustavno monarhijo".

Bolgarsko časopisje je

previdno v svojem pisanju o angleško-sovjetskem sporu glede Grčije in pričebuje le popolnoma nepristranske članke o tem vprašanju, navzlic temu, da se zadeva neposredno tiče bolgarskih interesov.

Bolgarija je edina balkanska dežela, katera London in Washington se nista priznala. Bolgariji poudarjajo, da se Bolgarija nikdar ni borila proti zavezniškim, docim so se drugi sateliti otišči aktivno udeležili vojne. Uradno naglaša vladu, da so bile Madžarske, Rumunije in Finske priznane, čeravno so bile v borbi proti Sovjeti uniji.

V Italiji se nahaja poljska armada 107.000 mož, ki je še vedno oborožena. Njen vrhovni poveljnik je general Ander, velik sovražnik Rusije, ki še vedno upa, da pride med zapadnimi silami in Rusijo do oboroženega sponda.

Poljsko armado v Italiji in v Nemčiji vzdržuje Anglija. Moskva je to neprrijateljsko postopanje Angležev, pa tudi Američanov, že večkrat ožigala, sredji februarja pa je zahtevala odgovor, kaj se s tem namerava, in protestirala je tudi jugoslovenska vlada, ker se daje bencem, ki so sovražni Titu, toliko potuje.

Konservativni poslanec Stanley Reed je dne 12. feb. v parlamentu vprašal, koliko časa bo Anglija se vzdrževala to poljsko armado v Italiji, in omenil, da stane njeni vzdrževanje Anglijo osem milijonov dolarjev na mesec. "Čemu držati te Poljake v Italiji, kjer so nezažljeni, in ki opravljajo dela, kakršne ne eksistirajo," je vpraševal. Vojni tajnik J. J. Lawson mu je odgovoril, da bo vladu dala svoje poročilo o tem v kratkem času.

Osa leže svoja jajca vedno v kakšen sad. Pri ljudeh se imenuje to: pametna ženitev.—Roda Roda.

PRVA SLOVENSKA PRALNICA

Parkview Laundry Co.

1727-1731 W. 21st Street

CHICAGO 8, ILL.

Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno

TELEFONI: CANAL 7172—7173

ZA LIČNE TISKOVINE VSEH VRST
PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO
OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MOHAWK 4707

1838 N. HALSTED ST.

CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

NO. 2007.

Published Weekly at 2301 So. Lawndale Ave.

CHICAGO 23, ILL., March 6, 1946.

VOL XXXXI.

SUFFER LITTLE CHILDREN...

By RUTH TAYLOR

"A child's sob in the silence curses deeper
Then the strong man in his wrath."
Elizabeth Barrett Browning.

There is one problem of rehabilitation in Europe which is greater than any other. It is also the most important. It is to save children—body and soul.

Unless they can be rehabilitated, all the great plans for a new and beautiful world are in vain. The danger and the hope, the menace and the salvation of the world of tomorrow lies in the children of today—for whatever ideals, ambitions, and beliefs are inculcated in the hearts and minds of these children will determine the future of the whole world. They are the ones who will have the keeping of the peace in their lands.

The most serious effort of war, except for the casualties, is never on the generation fighting it but on the generation following. The tension falls hardest on them—for they have not had the background, the knowledge with which to properly evaluate happenings. Even when they do not show any immediate effect, fears, inhibitions and hatreds can be engendered which may well scar young minds permanently. Remember that Hitler's first followers were the warped children of the last war. And those who faltered and hampered and hindered in other lands were children when the guns roared before.

How we are going to explain security to a child who has never known peace; who has lived in the constant presence of terror; who has seen death in its most brutal forms; who has known horrors from which the most hardened adults shrink?

How we are going to teach truth to a child who has had to learn to lie in order to keep alive? How are we going to restore faith to those who have watched murder go unavenged? How are we going to teach the value of law and order to a child who has learned to scurry in fear from those in authority? who has known abuse, starvation and degradation?

"When young lips have drunk deep of the bitter waters of Hate, Suspicion and Despair, not all the Love in the world can wipe away the memory, though it may turn darkened eyes for a while to the light, and teach Faith where no Faith was." So Kipling wrote at the end of a sad story of a little child.

What can we do for these children? Unless we use all the wisdom, courage—and love—we possess to help them, there can be no lasting peace. This is the greatest problem. How can we help to solve it?

MR. IKES SUCCESSOR

Mr. Truman faced an imperative need to secure an outstanding progressive as successor to Harold L. Ickes. In naming J. A. Krug he chose a proved administrator whose New Deal reputation goes back to early Tennessee Valley Authority days. The nominee's record in the War Production Board was less happy but the President himself bears major responsibility for premature loosening of wartime economic controls. There is good reason for believing that in the Interior Department Mr. Krug will be an effective fighter for the public interest.

He will need both strength and understanding to defend the nation's forest reserves against private exploiters and to resist the politicians who speak for the oil, electric power and livestock barons. He will have much to do with territorial policy in Alaska and Puerto Rico. If he will reverse Mr. Ickes' policy against the proposed Missouri Valley and Columbia Valley Authorities—one of the indomitable Old Curmudgeon's few mistakes—he can make a major contribution to the intelligent, democratic use of our national resources.

Mr. Krug says that Mr. Ickes has been his personal ideal as a public official. Let him live to that ideal, and he may become Mr. Ickes' successor in spirit, scope and depth of trusted liberalism as well as in the outward title of office.—The Chicago Sun.

MANY PEOPLE IN AMERICA DRAW THE COLOR LINE EVEN IN SIN

By Raymond Hofsies, Editor, Reading Labor Advocate

IT SEEMS THAT here in America there are many people who draw the color line even in sin. At least that is the impression I received by listening to comments upon the fact that a goodly (or badly) number of British women have become the mothers of children of Negro American troops who were billeted in the land of our English cousins.

While the British authorities recognize the mulatto infants as a social problem which must be dealt with, it does not appear that English reaction is tinged with the same degree of contempt as has been manifested by Americans with whom I have spoken. And considering the fact that we Americans hold it to be self evident that ALL men are created equal, while the British don't bear heavily upon the factor of human equality, it seems "funny" that we should be the people who speak less of adultery and more of color when we talk about the illegitimate offspring of our dark-skinned fellow Americans.

But there's a reason for that—perhaps several reasons—as there is for everything else that happens to be a fact. And I believe I know one of the reasons why the color line is not as sharp anywhere in the so-called "civilized" world as it is here in these United States.

THE REASON I am offering here for an American color complex that rises in peaks of intensity to heights achieved by a Nazi super-race evangelist is that—

We made chattel slaves of Negroes within our own homeland and the British people didn't.

Yes, I know that economic rivalries have plenty to do with keeping race hatreds alive. But it takes a lot of rationalizing to justify the basic sin of slavery when that sin is committed by a people who profess to believe in the common Fatherhood of One God. And so I suggest that the breath and I grow older.—Montaigne.

As good almost kill a man as kill a good book.—Milton.

It is better to wear out than to rust out.—Bishop Cumberland.

I speak the truth, not so much as I would, but as much as I dare; and I dare a little thus more as I grow older.—Montaigne.

THE MARCH OF LABOR

Will Militarism Crush the World?

Expenditures Now Actually Under Consideration Stagger The Imagination; Isn't It Time for Some One to Call a Halt?

Back before the First World War, a favorite cartoon in American newspapers showed an unfortunate German citizen staggering under a heavy burden labelled "militarism," or "big army."

If our papers printed that cartoon today, they would have to make one slight change. Instead of "German," the label on the burdened figure would be "The United States" or "The World."

Two worlds wars have made the burden bigger and have transferred it from the German back to others. As an example of this, let's look at ourselves.

In 1939, our regular army had 188,000 men, including the air force. Our regular navy had 120,000 men, including the Marines.

The army now plans a permanent regular force of 1,000,000 men, plus 400,000 in the air force, plus greatly enlarged National Guard and reserve forces. If conscription for peacetime training is adopted, the total army strength will be 4,500,000 men.

Recently, Admiral Nimitz told the Senate Naval Affairs Committee that the navy needs 558,000 "regulars," plus huge reserves.

The same Senate Committee is considering a bill which would increase the permanent Marine Corps to 700,000 men, to "police" occupied countries and other parts of the world.

Even without this increase in the Marines, the United States will have at least 2,000,000 men permanently under arms, compared with about 300,000 in 1939.

This size and cost of our reserve forces, sea and air fleets, army and navy equipment and weapons are being increased in at least the same proportion.

From about \$1,000,000,000 before the Second World War, Uncle Sam's annual "defense" cost has multiplied ten times to the staggering sum of about \$10,000,000,000.

The same sort of thing is going on in Britain, Russia, France, China and other lands. Even smaller countries like Canada are strengthening their military forces and weapons. When they can think of no other excuse, they say they are doing so to help the United Nations "preserve peace."

And this leads up to two important questions:

If the U. N. O. is to usher in an era of peace, as the war-weary world was promised, why is it necessary for the world's nations to arm on a bigger and better scale than ever before?

Every other armament race in history has resulted in war. Whom are we getting ready to fight?

Germany and Japan are disarmed and cannot re-arm unless we let them. Argentina is being pictured as an enemy, but we scarcely expect an attack by that small and distant country.

It is Russia? Then why doesn't someone in authority suggest that Russia, the United States and all other countries reduce their armaments? That would be at least as effective as an armament race as a means of discouraging war.

The only sufferers from disarmament would be the professional militarist of all countries, and the comparatively few people who profit from war.—Labor.

Some Odds and Ends

Now that social science has learned to smash the atom, is it too much to ask that political science learn to do likewise with the filibuster? ... The Cincinnati Post.

According to latest reports, Hitler declared shortly before his disappearance that he bitterly regretted his involvement in a war with the United States. That is one we can believe.—The Daily Oklahoman.

It shows a man is getting old when he pays more attention to his food than he does to the waitress.

Mr. Ducken, the new foreman, was making the rounds of the bottling shop when he found a permit card man idling behind some stacked-up cases. "I'm Ducken, the new foreman," he said. "So am I," answered the p. c. man.

The American Federation of Labor has welcomed back John L. Lewis after his ten years of wan-

dering. A. F. L. leaders hope that John will take a good rest and not start remodeling the old place right away.—Howard Brubaker in The New Yorker.

The National Association of Manufacturers is publicizing its views with this slogan, "For a Better Tomorrow for Everybody." The better today it has in mind, however, is pretty plainly for the National Association of Manufacturers.—The St. Louis Post-Dispatch.

Possibly as baffling as any—to the British bride of the GI—will be the American custom of dropping the paper tag along with the ball into the tea. — "Senator Soaper."

In Kentucky there was uncovered a still where moonshine-making was being taught. Graduation likely will be held in jail.—The Pittsburgh Press.

Mingle a little folly with your wisdom; a little nonsense now and then is pleasant.—Horace.

IN THE WIND

From THE NATION

THE UNITED PRESS is our authority for the story of an ex-army sergeant who was arrested for drunkenness in Beaumont, Tex., after he had slugged a striker on a picket line. He explained that "when I was overseas I promised I'd punch the first picket I saw right in the nose." The picket was also an ex-army sergeant.

HIGHER EDUCATION NOTE: the Southern Illinois Normal University operates a Department of Effective Living.

WHEN UNITED STATES STEEL turned down President Truman's proposal of an 18½-cent wage increase, the Greencastle, Indiana, Daily Banner headlined its story on the start of the steel strike: "Steel Workers Reject Offer by Mr. Truman."

THE ANNUAL REPORT of the National Park Service complains that "the bighorn sheep-wolf relationships" problem is continuing... And the Fish and Wildlife Service is having trouble with the whooping crane, a baldheaded bird which is almost extinct and is stoutly resisting all efforts to keep it from becoming completely so.

THE LEGISLATURE OF MISSISSIPPI, a theoretically dry state, has postponed consideration of a bill to repeal taxes which the state now collects on bootleg liquor.

CAPITALISM IN CRISIS: Oklahoma City pest exterminators are up in arms against a proposed ordinance empowering the city to order building occupants to rat-proof and if necessary undertake the work itself at cost to the owner. Rats, the exterminators claim, are properly the concern of private enterprise, and they accuse the city of "using Hitler methods on us."

WILLIAM LINDSEY, president of the Florida Peace Officers' Association, told a recent meeting of Florida sheriffs that returning Negro veterans would be a major problem for law-enforcement officers. "In a 'keep them in their place' speech," reported the Miami Herald, "Lindsey asserted that Negro soldiers... are coming back pretending to be heroes without ever having seen a gun unless they stole one... We have to iron out this situation, even if it's with a club."

THE TROUBLE WITH THIS COUNTRY, suggest the writer of a Letter to the Editor in the New York Herald Tribune of February 7, is that "the poor people have too much money." We knew somebody had too much money, but we weren't quite sure who it was.

PROFESSIONAL DIGNITY: When the proprietor of a New York "Fountain Pen Hospital" goes out to lunch, he hangs a sign on the door saying, "The doctor is out."

Says Beer Production To Be Cut More Than Estimated

President Truman's order, restricting the use of grain in beer production to the amount used in 1940, will mean a cut in beer production greater than the 30 per cent estimated in the President's order, according to William T. Burton, president of the Pennsylvania State Brewers Association.

In a statement issued by Burton, he estimated that it will reduce 1946 production in Pennsylvania alone by 3,000,000 barrels, if the restrictions are continued throughout the year.

He added, however, that the brewing industry will comply with the order with the same good grace it exhibited during the war years.

OPPOSE AFL RAIDING

Attempts by agents of the AFL to raid Latin-American unions will be vigorously opposed, Vicente Lombardo Toledano, head of the Confederation of Latin-American workers (CTAL), said in CTAL News.

According to the CTAL paper, Toledano said: "Latin-American labor will seek immediate expulsion of any and all agents of William Green and foreign monopoly generally who may attempt to cause trouble in our countries." Toledano's warning came after Green announced in Miami, Fla., that he was sending one Sarafino Romualdi of the Ladies' Garment Workers to Latin-America to "attempt to lure away CTAL affiliates."

These are the shuffling men, the crushed of heart, the numb; forever lost to them the lighted room, the glow. Of children's faces, the warmth of outstretched hand—There is no place in all the world for them to go.

These are the shuffling men, the forsaken, the lost; Music and laughter shall not come to them again; Only for them the last few years, bitter as death—These are the finished men, these are the shuffling men.

FOOD FOR THOUGHT

The catholic cardinals' march on Rome became for a few days number one on the best-seller list for the American press, radio, and newsreel. The United Nations Assembly, New York's tugboat strike, and Harold Ickes managed to stay on the front page, but the report of the cardinals meant color, medieval pageantry, theater, in a land which is surfeited with tales of human misery. Pleasant human-interest stories filtered back from Rome—the unfortunate tailor faced with the necessity of throwing together a simple little cardinal's ensemble valued at \$6,000, "and, mon vieux, you know how scarce silk is these days!" Forty rooms reserved at the Grand Hotel for the New York cardinal-designate and family—"Don Juan, the Spanish pretender lived here and was married here... frequented by monarchs, diplomats, financial rulers..." The Gripsholm sailing out of New York harbor laden with episcopal vestments so that "the Italian people now suffering great privation would not be deprived of their meager food supplies." The airliner Star of Rome at LaGuardia, the Star of Rome at Gander, the Star of Rome at Shannon, the Star of Rome at Paris, the Star of Rome at Rome. How far we have advanced since the days of that primitive journey to the other Holy City—by donkey.—The Nation.

LOBBYING GOES TO EXTREMES

It is estimated that there are around 1,500 lobbyists in Washington, representing practically every industry, movement, or important undertaking in the country. These "pressure boys" are there to put the heat on Congress for or against proposed legislation or against laws already on the books, and they work strictly in the interests of the particular group they represent. Some of them have many thousands of dollars at their disposal with which to entertain or otherwise bring influence to bear, and they have become such an accepted and highly honored institution in and around Washington that some Congressmen or Senators are entirely influenced by them, particularly on legislation affecting big business interests.

How great an institution lobbying has become is made evident by the news that now even the State of Missouri is going to send a lobbyist in Washington to look after the interests of that State; furthermore, we understand that many other States are already following this unusual practice.

We can understand why an organization such as the Apple Dryers Association or the Lumber Men's Protective and Benevolent League would find it to their advantage to send a full-time representative to Washington, but we can't, for the life of us, understand why Missouri or any other State should find it necessary to do so. After all, each State has two Senators and any number of Congressmen representing it and speaking for it on Capitol Hill and they ought to be able to do the job without any outside help. If they're not able to, then it's time for the people back home to inquire into their fitness, and perhaps make some changes. — The Brewery Worker.

NOW - A BROWDERISM

To Earl Browder has come the painful realization that a man's communism may slip imperceptibly into an ism new to him and to the world. With his expulsion from the party, comrades everywhere were summoned to the "struggle against Browderism." We telephoned the office where Mr. Browder publishes an organ called Distributors' Guide, hoping to learn something about the philosophic basis of the new ism, but no information was forthcoming. In view of the suddenness with which it was forced upon him, it may well be that Mr. Browder has not yet worked out its principles. If so, he has our sympathy; we can imagine few situations more awkward than that of a man with an ism on his hands and no ideology to talk about. Browder's fate should be a warning to his former comrades to store away at the back of their heads a reserve ideology against the day when they find themselves the founder of a new ism. No one can say when a public speech by a Communist leader in Paris or Johannesburg may change William Z. Foster's communism into Fosterism; when a magic word uttered in Moscow may give the world Molotovism or Vishinskyism. Life is simpler for bourgeois politicians; a Cabinet member is thrown to the wolves but no one is warned to beware of Ickesism.—The Nation.

At Least \$2,500 a Year Needed

Frankly, LABOR likes to put a spokesman for Capitalism on the stand when wages are discussed. Such an opportunity was afforded this week.

The Northwestern National Life Insurance Company is one of the biggest concerns in its field. Recently it issued a statement congratulating the country on the fact that more than 15,000,000 families are now enjoying incomes of \$2,500 a year or more. This, according to the Northwestern, is "twice the number with that much buying power in any preceding peacetime year."

Anyone can see that is an extremely important historical, as well as economic, fact.